

В. Оренчук.**Про пивний промисл на Україні.**

Найбільше підходящим напитком, котрий міг би з успіхом піднятись до боротьби з горілкою — це пиво. Світова консумція пива страшенно збільшається, і цікаво, що навіть в тих країнах, де майже виключно „панувало“ вино, це посліднє чим раз більше і більше змушене поступатись своїм місцем на користь дешевого пива.

Поширення консумції пива на Україні та звязана з тим конечність піднесення пивного примислу не може носити характеру чогось штучного; противно, воно являється явищем вповні природним та відповідаючим місцевим багатством країни. Україна, котра продукує таку силу ячменю, котра має подостатком доброго хмелю, має всі дані до того, що-б стати тереном гігантської продукції пива. Пивний промисл на Україні має вигляди на постійний зріст, чого вимовним доказом може служити Чехія і Баварія, котрі експортом пива покривають велику частину необхідного для них імпорту.

Загальна продукція пива на Україні не покриває навіть так незначного нашого внутрішнього запотрібування. Все таки в послідніх двадцати роках замічається не аби який зріст пивної промисловости. Так приміром, в 1901. році находимо на території Київської, Волинської та Подільської губернії всього 75 броварень з річною продукцією 2,441.000 відер пива, підчас коли в 1910. працювало вже 97 заводів з річною продукцією 6,883.000 ведер на суму 5,974.964 карбованців. Середня продуктивність броварень зросла за попереднє десятиліття більше чим вдвое, а іменно з 32,500 в 1901. році на 70.900 ведер в 1910. Найбільшим числом броварень з найвидатнішою продуктивністю визначається Київська губернія, в котрій в році 1911. працювало аж 39 броварень.

Що торкається технічного оборудування, то треба завважити, що більшість українських броварень послугується крайне примітивними джералами сили. І так з 97 броварень вище названих трьох губерній тільки 40 користувалось машинами, 22 вправлялось в рух кіньми, 1 водою, а аж 34 ручною силою. Очевидно, що при таких обставинах і кількість і якість продукованого пива богацько дає до бажання.

Не краще мається діло і з транспортом. Майже все пиво на Україні перевозиться в звичайних товарних вагонах. З усіх фірм одно тільки „Київське товариство пивоварного заводу“ користується своїми власними вагонами-цистернами. Недостача вагонів-ледників утруднює неймовірно транспорт пива на близьку віддаль, а прямо таки унеможливує на далеку, тому що пиво мусить находитися постійно в відповідній температурі, що-б не стратити необхідної для нього свіжости. Такої температури в звичайних вагонах ніяк втримати не можна. Так отже недостача спеціальних вагонів, як рівно-ж і та обставина, що майже половина всього українського пива перевозиться в товарних потягах мінімальної скорости, страшно некорисно відбивається як на якості прибуваючого на місце призначення пива, так і на розвиткові внутрішнього пивного експорту.

Не диво от-же, що при того роду обставинах ввожено крім чеських пив також велику кількість і баварського, головно від акційного товариства „Гакербрай“ і „Левенбрай“ а також і королівського пивоварного заводу в Монахії, Явище це незвичайно невідраднє, і треба його на всякий випадок усунути. Україна повинна не тільки заспокоїти своє власне запотрібування, але при піддержці пивної промисловости

могла б ще в найближчих роках поправити свій торговельний баланс значним експортом пива і злучених з ним півфабрикатів. Завоювати ринок зможе український пивний промисл вже хочби тому, що ячмінь у нас дешевий, якість його гідности до пивоварення можна буде легко досягнути і при нинішньому стані агрікультури. Те ж саме мається діло і з другим важним чинником, потрібним до пивоварення, — хмелем.

В початках українського пивного промислу броварі майже весь потрібний їм запас хмелю ввозили зза кордону. По даним А. Іванова: „Руководство къ изученію сельско-хозяйственныхъ и промышленныхъ силъ Россіи,“ імпорт хмелю виносив вже в 1878 році аж 87,259 пудів. Об'ясняється це тим, що на Україні тоді плеканням хмелю дуже мало занималися, а в додатку, і та незначна кількість, котру випродуковувалося, була прямо таки не до вжитку. Обставини змінюються з ментом, коли в Дубенському повіті в 60 роках минулого століття приїзжі Чехи почали вперше раціонально управляти хміль. Земля оказалась незвичайно придатною, що і довело до значного та бистрого зросту хмелевих плянтацій в цілій Волинській а також і сумежних повітах Київської та Подільської губерніях. Через старанне обходження якість хмелю кращала з року на рік. Волинський хміль почав вести борбу з ввезеним закордонним та в кінці відніс над тим послідним повну побіду. Доказом цього служить факт, що з 11,473 пудів хмелю, з'ужитих вище згаданими 97 броварями, в 1911 році було всього на всього 496 пудів закордонного.

Завважити належить, що хмелеводство не досягло ще свого зеніту, хоч річна продукція Волинської губернії враз з деякими сусідніми повітами других губерній і перевишає вже 200.000 пудів. Кількість ця дає змогу покрити майже в цілости внутрішнє запотрібування. Через те одначе, що управа хмелю скоріше поступає вперед, чим пивоварство, прийдеться незадовго українським хмелярам подумати над новими ринками збуту. Це хочби тому, що плеканням хмелю починають чим раз більше і більше заниматись і широкі верстви нашого селянства. Факт це незвичайно відрадний; криє він одначе в собі доволі велику небезпеку для українського хмелю а то в тому випадкові, коли не будуть предприняті відповідні кроки що до затримання якости хмелю. Упадок якости хмелю не тільки не дав би змоги його експортувати в такі країни, де він ізза кліматичних відносин не удається, як пр. в Англію, але навпаки він довів би і до втрати з таким трудом здобутого ринку. Перед міністерством земельних справ відкривається тут велике поле до праці. Взірцевими хмелевими плянтаціями, преміями і грешевими допомагами малим хмелярам при закладуванні нових піль, встановленням хмелевих інспекторів, полекшенням умовин збуту хмелю дорогою громадської організації хмелевих торгів, виясненням правдивого стану місцевих і закордонних хмелевих ринків — повинно на тільки не допустити до погіршення якости волинського хмелю, але навпаки його можна поправити та убагороднити. При підібному поставленні діла можна надіятись, що Волинській землі, а головно хмелевим центрам — Дубнові, Жито мірові і Луцьку судженно відіграти не аби яку роль в хмелеводстві України.

Не меншу увагу належало-б звернути і на продукцію солоду, дріжжів та всяких інших злучених з продукцією пива півфабрикатів, котрі можна би поліпшити, що до якости, та з успіхом експортувати. Незвичайно корисні наслідки мало-б, коли-б не було приневолено експортувати по дешевим цінам ячменю, а тільки переробляти його в півфабрикати та в такому пів-готовому виді вивозити. Сама можливість

перерібки відбилася би дуже корисно і на загальній хлібній торгівлі тому, що дала б змогу продавцям виждати спокійно менту ліпшої кон'юнктури.

Пивну промисловість як з точки погляду отверезіння народу так і збогачення країни — належить підпримати всіми можливими силами. Закладання взірцевих броварень, до котрого з успіхом могли б взятися кооперативи, ведення модерних хмелевих плянтацій, плекання відповідних сортів ячменю, влаштування курсів для броварників і хмелеводів, створення громадських організацій для заступництва інтересів хмелеводів і броварників, підтримання домашніх галузів промислу, достарчаючого технічних матеріалів броварям — от міри, котрими можна розвинути пивну індустрію.

При кінці належало б ще піднести, що розвиток пивної промисловости, евенуально навіть при певних обмеженнях, що до фабрикації спірту, не потягне за собою упадку так значної української горільчаної промисловости, а по тій простій причині, що український продуцент буде мусів в першу чергу покрити внутрішнє запотрібування спірту для промислових і лікарських цілей, а решту йому прямо таки прийдеться вивезти за кордон. Що майже цілий запас виробленої на Україні горілки прийдеться українському продуценту вивезти, свідчить той цікавий факт, що в літах 1906. р. до 1910. р. вивіз спірту з України виносив пересічно 67,4% цілого російського експорту.

Орест Даскалюк.

Огляд соціально-економічного життя.

Труднощі при навязанню економічних взаємин між європейськими державами; неутральні погляди про економічне відродження Європи; ситуація в Англії; економічне життя Франції; довги Європи супроти Сп. Держав; нові санаційні пляни; як відбивається економічний занепад Європи на американському промислові; американські побоювання; конкуренція європейських держав при убіганню за заграничними кредитами.

Розвиток економічних взаємин між європейськими державами, що недавно поборювали себе, стрічає що раз то більші труднощі не тільки торгово-реального, але й чуттьового рода. Взаємини якось не складаються, — помимо з'усиль офіційних і приватних кол. Прогалина між народами, розкрита шаленою націоналістичною агітацією, не дається так легко перемостити; а тимчасом терпить всесвітнє економічне життя під цим браком господарської взаємности й попадає все дальше в безвихідне майже хоровіння. Від підписання мирових договорів в Версалю уплило вже 6, від заключення Сен-жерменського договору 3½ місяців. Та коли розібрати торгово-промислові трансакції, які за той час зреалізувались між Німеччиною і Австрією з одного, а Антантою з другого боку, так виходить, що вони не мають постійного і сердечного характеру великозакроеного інтензивного обміну вартостей, як це було перед війною. З цих обставин результує далі, що поодинокі обявлення всесвітнього господарства представляють покищо більш або менш видатні спроби цієї або тої держави вийти з ексклюзивного становища на широке поле взаїмних зносин, щоби оттим зискати більшу плятформу для розвитку свого економічного буття. Тому й обчислити сили, які одна або друга держава здвигне остаточно для побороення теперішньої загальної кризи, ніяк не можна; бо мірити їх можнаб тільки релятивно, в співробіті з іншими економічними чинниками, установленними другими державно-